

Nr 202.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); given Stockholms slott den 1 april 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Anvisningar

till 32 §.

6. Värnpliktig för egen del tillkommande naturaförmåner och det under fredstjänstgöring utgående penningbidraget skola icke upptagas såsom skattepliktig intäkt. Familjebidrag ävensom under fredstjänstgöring utgående flygtillägg och sjö-tjänstbidrag utgöra däremot skattepliktig intäkt. För tid då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt skall för värnpliktig terminslön icke räknas till skattepliktig intäkt, dock att vid sjötjänstgöring eller tjänstgöring i sjöreserv skatteplikt föreligger för den del av terminslönen, som motsvarar sjötjänstbidrag, i den mån densamma överstiger terminslön för den värnpliktige enligt 6 § krigsavlöningsreglementet. Månadslön skall utgöra skattepliktig intäkt. Vad i detta stycke sägs skall gälla jämväl i fråga om annan personal vid krigsmakten, som avlönas enligt de för värnpliktiga gällande grunder.

Föreslagen lydelse:

Anvisningar

till 32 §.

6. Värnpliktig för egen del tillkommande naturaförmåner och det under fredstjänstgöring utgående penningbidraget *samt premie till värnpliktig för genomgången fortsatt befälsutbildning eller för jämlikt 27 § 1 mom. C värnpliktslagen fullgjord repetitionsövning* skola icke upptagas såsom skattepliktig intäkt. Familjebidrag ävensom under fredstjänstgöring utgående flygtillägg och sjö-tjänstbidrag utgöra däremot skattepliktig intäkt. För tid då krigsavlöningsreglementet är tillämpligt skall för värnpliktig terminslön icke räknas till skattepliktig intäkt, dock att vid sjötjänstgöring eller tjänstgöring i sjöreserv skatteplikt föreligger för den del av terminslönen, som motsvarar sjötjänstbidrag, i den mån densamma överstiger terminslön för den värnpliktige enligt 6 § krigsavlöningsreglementet. Månadslön skall utgöra skattepliktig intäkt. Vad i detta stycke

¹ Senaste lydelse se 1942: 274.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

ke sägs skall gälla jämväl i fråga om annan personal vid krigsmakten, som avlönas enligt de för värnpliktiga gällande grunder.

För annan — — — 6 § krigsavlöningsreglementet.

För annan — — — 6 § krigsavlöningsreglementet.

Den för — — — deras bestridande.

Den för — — — deras bestridande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att lagen icke skall äga tillämpning beträffande 1949 års taxering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms stott den 1 april 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *skattefrihet för vissa premier åt värnpliktiga* samt anför därvid följande.

Jämlikt värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967) kunna vissa värnpliktiga åläggas att utöver vanlig utbildningstid fullgöra en fortsatt tjänstgöring. Sålunda stadgas i 27 § 1 mom. B nämnda lag, att värnpliktig, som uttagits för utbildning till officer eller underofficer vid armén eller kustartilleriet eller till underofficer vid flygvapnet, är enligt de närmare bestämmelser Konungen meddelar skyldig att, utöver vanlig tjänstgöring, efter dennas avslutande fullgöra fortsatt tjänstgöring, för utbildning till officer under högst trehundra sextio dagar och för utbildning till underofficer under högst ett-hundraåttio dagar. Under C i samma moment föreskrives, att värnpliktig tilldelad marinen, vilken vid navigationsskola avlagt sjökaptens- eller styrmansexamen eller övermaskinistexamen eller maskinistexamen av andra klass, är skyldig att, utöver vanlig tjänstgöring, undergå fortsatt utbildning under en tid av etthundratjugu dagar.

Vid bifall till en denna dag beslutad proposition angående särskilda in-skrivningsförrättningar under år 1949 m. m. utsträcker den i 27 § 1 mom. B värnpliktslagen stadgade tjänstgöringsskyldigheten även till värnpliktig, som uttagits för utbildning till officer vid flygvapnet.

I kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) angående avlöning m. m. till värnpliktiga (kungörelse om värnpliktsavlöning) upptagas bestämmelser om, bland annat, premier till värnpliktiga, som fullgjort viss fortsatt tjänstgöring m. m.

Sålunda stadgas i 28 § av nämnda kungörelse, sådant detta författningsrum lyder enligt kungörelsen den 30 juni 1948, nr 600, att värnpliktig, som jämlikt 27 § 1 mom. B och C värnpliktslagen ålagts fortsatt tjänstgöring eller utbildning, sjövarnsman, som uttagits för utbildning till värnpliktig officer eller underofficer vid flottan, så ock aspirant och kadett — militär-meteorologaspirant likväl undantagen — äga under de villkor och i den ordning, varom i 29 och 30 §§ i kungörelsen om värnpliktsavlöning sägs, åtnjuta

premie. Vidare föreskrives i 28 §, att där ej annat följer av stadgandet i 29 § 2 mom b) — för detta stadgande skall här senare redogöras — premie icke utgår till den, som efter genomgången kadettskola undergår fortsatt utbildning till officer (motsvarande) på aktiv stat, dock att utan hinder av vad nu sagts premie utgår till den, som på grund av sjukdom icke godkänts i utbildning vid krigsskola (mot krigsskola svarande utbildning för erhållande av beställning på aktiv stat).

I 29 § samma kungörelse, vilket författningsrum ändrats senast genom nyssnämnda kungörelse den 30 juni 1948, nr 600, lämnas föreskrifter om villkor för premies erhållande och om premies belopp. Första momentet av sistnämnda paragraf har följande lydelse:

1 mom. Premie utgår med

a) ettusen kronor till den, som med godkännande vitsord genomgått annan underofficersutbildning än som avses under e) här nedan;

b) tvåtusén kronor till den, som med godkännande vitsord genomgått kadettskola;

c) etthundrafemtio kronor till värnpliktig vid marinen för varje av honom jämlikt 27 § 1 mom. C värnpliktslagen fullgjord repetitionsövning samt ytterligare trehundra kronor till värnpliktig, som härunder genomgått officersutbildning och därvid godkänts;

d) sexhundra kronor till sjökaptén eller likställd, som efter ansökan utbildats till reservofficer;

e) fyrahundra kronor till sjövärnsmán, som med godkännande vitsord genomgått utbildning till värnpliktig underofficer vid flottan; samt

f) sexhundra kronor till sjövärnsmán, som med godkännande vitsord genomgått utbildning till värnpliktig officer vid flottan.

I *andra* momentet av samma paragraf anges att försvarets civilförvaltning äger på ansökan av den värnpliktige besluta, om och i vad mån premie må utgå till den, som på grund av sjukdom icke godkänts i den utbildning premien avser, samt till den, som kommenderats till utbildning vid kadettskola eller krigsskola (mot krigsskola svarande utbildning för erhållande av beställning på aktiv stat) men som av annan anledning än sjukdom icke godkänts i denna utbildning.

I *tredje* momentet av 29 § anges vad som vid tillämpning av förevarande bestämmelser avses med underofficersutbildning, kadettskola och mot krigsskola svarande utbildning, varjämte föreskrives att med krigsskola jämställas försvarets läroverk.

Om utbetalning av premie meddelas föreskrifter i 30 § kungörelsen om värnpliktsavlönning, vilket författningsrum likaledes ändrats genom förenämnda kungörelse den 30 juni 1948, nr 600. Premie skall utbetalas efter avslutandet av den utbildning, repetitionsövning eller kurs, som premien avser. Dock gäller att i 29 § 1 mom. b) omförmäld premie skall utbetalas tidigast vid början av nästföljande officerskurs vid krigsskolan (motsvarande utbildning) eller när dessförinnan utrönts, att vederbörande ej kommer att genomgå fortsatt utbildning till officer (motsvarande) på aktiv stat.

Slutligen gives i 30 § även den föreskriften, att om värnpliktig, efter att ha fått premie till sig utbetald, likväl erhåller kommendering till (vinner

inträde vid) krigsskola (motsvarande utbildning), har han att, därest han vinner anställning såsom officer (motsvarande) på aktiv stat, återbetala uppbygget premiebelopp. Sådan återbetalning skall fullgöras senast ett år efter det officersanställningen tillträtts.

Samtliga nu nämnda värnpliktiga, som äga rätt att uppbära premie, äro under tiden för den utbildning, repetitionsövning eller kurs, som premien avser, berättigade till penningbidrag och övriga förmåner på sätt i kungörelsen om värnpliktsavlöning stadgas. Därjämte äga de uppbära bidrag i enlighet med bestämmelserna i familjebidragsförordningen.

I av Kungl. Maj:t den 26 september 1947 meddelade särskilda bestämmelser beträffande stamflygförare och förutvarande stamflygförare lämnas även vissa föreskrifter om premier. Enligt nämnda bestämmelser skall förutvarande stamflygförare under vart och ett av de båda kalenderåren närmast efter anställningstidens slut fullgöra en repetitionsövning i flygtjänst om 45 dagar. Därutöver må förutvarande stamflygförare under vart och ett av de båda därefter följande kalenderåren efter eget åtagande fullgöra en repetitionsövning i flygtjänst om 45 dagar. Under fullgörande av repetitionsövning uppbäres lön enligt för personal på aktiv stat gällande grunder, varvid lönen utgår efter den lönegrad och löneklass vederbörande omedelbart före avgången från beställning på aktiv stat tillhörde. Härutöver äger förutvarande stamflygförare uppbära premie, nämligen med 500 kronor efter fullgörandet av den sista av de båda förutnämnda, obligatoriska repetitionsövningarna samt med enahanda belopp efter fullgörande av sådan efter eget åtagande fullgjord repetitionsövning, varom nyss talats.

Förslag om införande av premier av det slag varom här är tal väcktes ursprungligen av 1941 års försvarsutredning i en den 4 oktober 1941 överlämnad promemoria med förslag till lagstiftning rörande de värnpliktigas tjänstgöringstid, om höjning av värnpliktsåldern samt om upphävande av gränsen mellan beväring och landstorm. Försvarsutredningen, som förordat ett system med tvångsvis uttagning av vissa värnpliktiga för utbildning till befäl under viss längre tid, framhöll att detta system, därest det i tillämpningen skulle visa sig effektivt, såsom komplement krävde, att de sålunda uttagna ekonomiskt kompenseras för de särskilda bördor, som pålades dem. Försvarsutredningen behandlade i anslutning härtill förslaget att såsom sådan kompensation tilldela vederbörande premier, ett förslag som utredningen betecknade såsom välmotiverat. Såsom villkor för erhållande av premie ansågs böra uppställas krav på godkänd examen i plutonchefsskola respektive officersaspirantskola. Vidare framhölls att då avsikten med premien vore att underlätta den värnpliktiges återgång till civil verksamhet efter avslutande av militärutbildningen, utbetalning borde ske först i samband med sådan återgång och sålunda för dem, som beordrats genomgå officersaspirantskola, icke redan vid plutonchefsskolans slut. Försvarsutredningen uttalade emellertid, att den icke vore beredd att i då förevarande sammanhang avgiva ett formligt förslag till bestämmelser rörande de värnpliktigas

avlöning. Spörsmålet borde göras till föremål för särskild utredning i annan ordning.

I proposition nr 318 till 1941 års höstriktsdag med förslag till ny värnpliktslag framhöll vederbörande departementschef (s. 68) — efter att ha återgivit försvarsutredningens nyssberörda uttalanden — att de till fortsatt befälsutbildning uttagna värnpliktiga och värnpliktiga i specialtjänst med förlängd tjänstgöringstid borde erhålla skälig kompensation för de särskilda uppoffringar, som krävdes av dem. Frågan härom borde emellertid underkastas närmare utredning.

Genom beslut den 24 oktober 1941 uppdrog Kungl. Maj:t därefter åt försvarsväsendets lönenämnd att verkställa denna utredning. Sedan lönenämnden den 13 december 1941 överlämnat av nämnden verkställd utredning, vid vilken fogats förslag till bestämmelser i ämnet, befanns vid ärendets fortsatta beredning inom försvarsdepartementet att behov av viss överarbetning och översyn av förslaget förelåg. Den 18 februari 1942 uppdrog chefen för försvarsdepartementet med stöd av lämnat bemyndigande åt särskilda utredningsmän att verkställa denna överarbetning och översyn. Utredningsmännen inkommo därefter med en den 30 april 1942 dagtecknad *P. M. med förslag i fråga om avlöning m. m. till värnpliktiga budgetåret 1942/43.*

I proposition nr 297 till 1942 års riksdag angående de värnpliktigas avlöning m. m. återfinnes en redogörelse för lönenämndens förslag, de däröver avgivna remissyttrandena samt utredningsmännens förslag. Här må allenast erinras om att lönenämnden uttalat sin anslutning till förslaget om särskilda premier till värnpliktiga, som uttoges till fortsatt befälsutbildning, i syfte att underlätta den värnpliktiges återgång till civilt arbete. De över lönenämndens förslag hörda remissinstanserna ävensom nyssnämnda utredningsmän anslöto sig likaledes i princip till förslaget om premier med sådant syfte.

Vederbörande departementschef godtog förslaget och i propositionen hemställdes bl. a., att riksdagen måtte i huvudsak godkänna de i propositionen angivna grunderna för premier till värnpliktiga befälselever m. fl. Riksdagen (skriv. nr 375) biföll propositionen.

Med stöd av riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t därefter kungörelse den 30 juni 1942 (nr 527) med provisoriska bestämmelser angående avlöning åt värnpliktiga m. m. De i denna kungörelse upptagna bestämmelserna om premier till vissa värnpliktiga ha därefter ersatts av de bestämmelser, för vilka här inledningsvis redogjorts.

Frågan om skattefrihet för ifrågavarande premier berördes — såsom framgår av proposition nr 206 till 1948 års riksdag angående vissa frågor rörande försvarets organisation (s. 168) — vid remissbehandlingen av 1945 års försvarskommittés den 25 november 1947 överlämnade betänkande med förslag angående försvarets organisation. Sålunda erinrade *chefen för armén*, att han i tidigare sammanhang uttalat, att det främst ur psykologisk synpunkt skulle vara önskvärt, att premierna gjordes skattefria. Även *landsorganisationen i Sverige* uttalade sig för en sådan anordning.

Departementschefen. Frågan huruvida de premier, varom i det föregående talats, äro att hänföra till skattepliktig intäkt eller ej är icke uttryckligen reglerad i skatteförfattningarna. Emellertid torde av bestämmelserna i 32 § kommunalskattelagen framgå, att premierna böra anses såsom skattepliktig intäkt. I de av Kungl. Maj:t fastställda »Särskilda upplysningar för fast anställd militär och civilmilitär personal samt värnpliktiga till ledning vid avgivande av självdeklaration» (deklarationsformulär nr 3 c) har i enlighet härmed angivits, att premie enligt kungörelsen om värnpliktsavlöning är att hänföra till skattepliktig intäkt.

Under den senaste tiden har uppmärksamheten i skilda sammanhang riktats på det förhållandet, att de ifrågavarande premierna göras till föremål för beskattning. Det har därvid gjorts gällande att genom beskattningen av premierna det med dem avsedda syftet till en del förfelades och att beskattningen vore ägnad att oförmånligt påverka vederbörandes intresse av att frivilligt söka sig till den utbildning, repetitionsövning eller kurs, som premien avsåge. Det har vidare framhållits, att dessa verkningar av beskattningen blivit mer påtagliga efter den nya uppborädsreformens genomförande, i det premiebeloppen redan vid utbetalningen gjordes till föremål för löneavdrag för skatt. Slutligen har även erinrats om den ojämnhet i premiernas beskattning, som följde av att vissa värnpliktiga efter att ha lämnat den militära verksamheten omedelbart erhöle avlönad civil anställning medan andra först senare erhöle sådan anställning. Den progressiva beskattningen medförde, att premierna i det förra fallet drabbades av en hårdare beskattning än i det senare fallet.

Även enligt min mening föreligger visst fog för den kritik, som sålunda riktats mot att premierna göras till föremål för beskattning. Det kan visserligen göras gällande att — sådan gällande skattelagstiftning är utformad — beskattningen av premierna i princip är riktig; premierna torde nämligen vara att beteckna såsom en av tjänsten härfluten förmån. Den i det föregående lämnade redogörelsen utvisar emellertid, att premierna principiellt icke avsetts såsom en löneförmån i egentlig mening. Syftet med desamma är i stället av alldeles speciell art, nämligen att för vederbörande — som tvångsvis kommenderats till den ifrågavarande utbildningen eller som, vid risk att eljest tvångskommenderas eller av intresse för själva saken, frivilligt underkastat sig utbildningen — underlätta övergången från militär till civil verksamhet. Detta syfte framgår för övrigt även av de bestämmelser, som gälla i avseende å tidpunkten för premiernas utbetalning.

Om man anlägger enbart skattesynpunkter skulle, trots det sist sagda, tillräcklig anledning knappast föreligga att nu taga upp till behandling frågan om skattefrihet för ifrågavarande premier. Emellertid är frågan av betydande intresse ur försvarssynpunkt. I den mån vår försvarsorganisation bygger på värnpliktigt befäl är det nämligen angeläget, att man icke genom beskattningsåtgärder skapar impopularitet kring den förlängda utbildning, som måste föreskrivas för det värnpliktiga befälet. Med hänsyn härtill och då frågan är av ringa fiskalisk betydelse tillstyrker jag i princip, att premier av ifrågavarande slag göras skattefria.

Därest en sådan skattefrihet principiellt anses böra godtagas, uppkommer frågan vilka av de i det föregående omnämnda premierna, som böra omfattas av skattefriheten. Med särskild styrka kan därvid göras gällande, att skattefrihet bör föreligga för premier till dem som tvångskommenderats till viss utbildning eller skola. Det synes emellertid befogat att med dessa premier ur skattesynpunkt likställa samtliga premier, varom talas i 29 § kungörelsen om värnpliktsavlöning. Detta torde så mycket hellre böra ske som åtskilliga värnpliktiga, vilka frivilligt anmäla sig att genomgå sådan utbildning eller skola varom fråga är, kunna antagas göra detta under påverkan av den föreliggande risken att eljest tvångskommenderas. Härtill kommer att de i nämnda 29 § omförmälda premierna inbördes så avvägs, att en ur skattesynpunkt olikartad behandling av desamma skulle rubba den såsom riktig befunna avvägningen dem emellan.

Mer tveksamt synes det vara, huruvida de nyss omnämnda premierna till förutvarande stamflygförare jämväl böra undantagas från beskattning. Det är att märka, att det i detta fall gäller tidigare fast anställd personal, som under tiden för de repetitionsövningar, vilka premierna avse, avlönas enligt de för personal på aktiv stat gällande grunderna med tillämpning av den lönegrads- och löneklassplacering vederbörande före avgången från beställning på aktiv stat tillhörde. De skäl, som kunna åberopas för att de i kungörelsen om värnpliktsavlöning omförmälda premierna icke skola göras till föremål för beskattning, kunna överhuvud icke med samma styrka åberopas i avseende å premierna till förutvarande stamflygförare. Med hänsyn härtill och då det är önskvärt att den ifrågasatta skattefriheten erhåller en klar avgränsning, är jag i vart fall icke för närvarande beredd föreslå, att skattefriheten skall omfatta premier av sistnämnda slag.

De föreslagna nya bestämmelserna, vilka lämpligen böra erhålla sin placering i punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen, synas böra träda i kraft redan med avseende å premier, som utbetalats eller komma att utbetalas under innevarande år.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet utarbetats förslag till *lag om ändrad lydelse av punkt 6 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)*.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att förenämnda lagförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.